

REVISTA ECONOMICĂ.

ORGAN FINANCIAR-ECONOMIC.

Organul oficial al „SOLIDARITĂȚII”, asociațiune de institute financiare ca însoțire.

Apare odată pe săptămână.

Prețul de prenumărare:
pe 1 an K 12.—, pe 1/2 an K 6.—

Redactor responsabil:
CONSTANTIN POPP.

Taxa pentru inserțiuni:
de spațiul unui cm² câte 10 fileri.

MORATORIUL IV.

Prin ordinațiunea Nr. 8680/914 M. E. Ministeriul a încuviințat un nou moratoriu *de două luni* pentru îndeplinirea obligamentelor de drept privat.

Noua ordinațiune cuprinde următoarele dispoziții:

I. Datorii în bani, cari cad sub moratoriu.

§ 1.

Moratoriul acordat cu ordinațiunea Nr. 7205/914 dela 30 Septembrie 1914 pentru îndeplinirea obligamentelor de drept privat *se prolongește până la 31 Ianuarie 1915 incluziv*, pentru toate acele datorii în bani, pe cari ordinațiunea prezentă nu le scoate de sub moratoriu.

Pentru plata datoriilor în bani, scadente *după ziua de 30 Noembrie 1914 până incluziv 31 Ianuarie 1915*, întemeiate pe cambii, asignații comerciale, warrant-uri, cecuri sau în general pe afaceri comerciale sau alte titluri de drept privat, cari au fost *emise ori s'au născut înainte de 1 August 1914*, se încuviințează un moratoriu *de două luni, calculate dela scadență*.

Pentru datoriile în bani, după cari, conform legii sau a unor stipulații speciale, sunt a se plăti interese, se pot calcula interesele și pe timpul moratoriului; după obligamente fără interese, se pot calcula interesele legale.

§ 2.

Prezentarea și a plății și protestul ridicat din lipsă de plată, în cursul moratoriului, priuitor la cambii, asignații comerciale, warrant-uri și cec-uri, cari cad sub dispozițiile §-ului 1 (adecă sub moratoriu) sunt nule. Nulă este și justificarea prevăzută în § 17 al art. de lege LVIII : 1908 pentru cecuri — întrucât punctul 18 și alinea ultimă a §-ului 4, precum și alinea ultimă a §-lui 5 nu conțin alte dispoziții.

La cambii à vista (la vedere), sau cari sunt scadente la un timp anumit după vedere, prezentarea făcută cu scop de a fixa scadența este validă.

Persoana chemată a ridica protestul nu poate refuza ridicarea protestului sub cuvânt, că acesta, în sensul ordinațiunii prezente, nu este valid.

Posesorul cambial este îndreptățit a umplea cambia bianco primită înainte de 1 August 1914 numai în așa mod, ca aceea să cadă sub moratoriu, adecă să o dateze dinainte de 1 August 1914. O umplere contrară acestei dispoziții se consideră ca contrară stipulației.

Față de cambiile emise înainte de 1 August 1914 în cursul moratoriului, nu se pot exercia dreptul de regres pentru asigurare, prevăzut în §§ 25—29 al art. de lege XXVI : 1876.

Cambiile, asignațiile comerciale și warrant-urile, cari nu cad sub moratoriu și sunt scadente înainte de 1 Februarie 1915, trebuie prezentate spre plată și protestate în caz de neplată, cel mai târziu la 2 zile de lucru după expirarea celor 2 luni calculate dela scadență și dacă acest termen ar expira înainte de 3 Februarie 1915 cel mai târziu la 3 Februarie 1915. Tot în timpul acesta pot fi prezentate spre plată pentru onoare și cambiile, cari nu cad sub moratoriu.

§ 3.

Moratoriul acordat prin § 1 se extinde și asupra taxelor anuale ale brevetelor de invențiuni.

II. Datorii în bani, ce nu cad sub moratoriu.

§ 4.

Nu cad sub moratoriul acordat în § 1:

1. Interesele împrumuturilor de stat și a celor garantate de stat; ratele de amortizare și anuitățile acestor împrumuturi și rentele.

2. Cupoanele de interese și titluri sortate ai scrisurilor fonciare și a altor obligațiuni pupulare sau admise drept cauțiuni.

3. Interesele împrumuturilor pe amortizație încuviințate în scrisuri fonciare, în curgere dela 1 August 1914 și ratele de amortizare din capital, în curgere dela această dată — față de debitorul hipotecar — înțelegând aici și pretesiuina față de proprietarul realităților, ca debitor direct (personal); mai departe interesele și ratele de amortizare din capital și a altor împrumuturi pe baza cărora se pot emite obligațiunile amintite în punctul 2.

Sub împrumut pe amortizație se privește în sensul §-ului prezent și al §-ului 10 un împrumut, la care replătirea capitalului se face pe baza unui plan de amortizare dinainte fixat în minimal 15 ani.

4. Taxele, ce sunt a se plăti pentru folosirea instalațiilor publice (taxe pentru apeduct, lumină electrică etc.); mai departe diferitele taxe de membrii la societăți, reuniuni.

5. Obligamentele, pe cari le are debitorul, mijlocit sau nemijlocit, față de societatea «Crucea Roșie» sau un fond menit pentru ajutoarea familiilor celor mobilizați, sau pentru alte ajutoare de dat din prilejul războiului.

6. Pretensiunile de susținere (alimentare) și rentele viagere.

7. Următoarele obligamente întemeiate pe contracte de asigurare:

a) la asigurări pentru serviciu militar sau la asigurări pentru caz de moarte în războiu, plata integrală a sumei de asigurare și a premiilor de asigurare; așa însă că la asigurările pentru caz de moarte în războiu trebuie plătită integral numai premia specială (adausul) pe când premia fundamentală cade sub dispozițiile punctului b;

b) la alte asigurări asupra vieții 25% a sumei asigurate, dar maximal K 5000 și minimal K 500; precum și plata premiilor de asigurare până la 25% a premiei; la asigurări de rente asiguratorul este obligat să plătească renta în întregime (punct 6), iar asiguratul (contrahentul) premiile până la 25%;

c) Obligamentul asiguratorului de a răscumpără polița de asigurare sau a da împrumut pe ea — până la 25% a sumei, dar maximal până la K 20,000 și minimal până la K 200;

d) la asigurări de foc și de grindină, precum și la asigurări de vite, plata integrală a sumei de despăgubire și a premiilor de asigurare;

e) la toți ceilalți rami de asigurare în contra pagubelor 25% a sumei de desdaunare, dar maximal K 4000 și minimal K 400, — precum și 25% ale premiilor de asigurare;

f) obligamentele reasiguratorului, derivate din asigurări în proporția sumelor, plătibile din partea asiguratorului în sensul punctelor a) — e);

iar premiile de reasigurare în proporția în care asiguratul (contrahentul) este obligat a plăti premiile;

g) cambiile date pentru acoperirea premiilor de asigurare și debitele de cont-curent, provenite din premii de asigurare sunt scoase de sub dispozițiile moratorului, fără știrbirea stipulațiilor privitoare la relația de cont-curent, în aceeaș măsură, ca și însași premiile de asigurare;

h) premiile de asigurare, întemeiate pe contracte de asigurare, încheiate înainte de 1 August 1914, cad în întregime sub moratoriu, dacă asiguratul, atunci când premiile ar fi de plată, se află în serviciu militar sau cade sub aceeaș considerație, ca și persoanele aflătoare în serviciu militar.

8. Chiriile, cu excepția cazului, când cel obligat este chemat sub drapel, sau cade sub aceeași considerație, ca persoanele, cari îndeplinesc serviciu militar — întrucât nu beneficiază de retribuțiile sale regulate, sau cel puțin de banii de quartir sau de un ajutor public în scop de a plăti chiria. În ultimele două cazuri chiria trebuie plătită numai până la suma banilor de quartir sau a ajutorului primit. Nu cad sub moratoriu chiriile localităților de afaceri, a acelor întreprinderi sau afaceri, cari, cu toată că proprietarul este chemat sub drapel, totuș, se continuă.

9. Arânzile.

10. Față de debitorul hipotecar ratele de amortizare din capital a împrumuturilor asigurate prin întabulare, pe imobiliile date în arândă sau în chirie și cari nu cad sub punct 3 și sunt în curgere dela 1 August 1914, excepționând cazul, când cel obligat documentează că arândă sau chiria efectiv incursă, după detragerea datoriilor publice, ce împovărează imobilul, a intereselor și a ratelor de capital, plătibile, conform punctului 3, în fine a celorlalte dobânzi, plătibile în sensul punctului 5 nu acopăr celelalte datorii cu amortizare amintite în punctul prezent. Întrucât suma calculată în modul acesta acopere numai în parte datoriile cu amortizare, amintite mai pe urmă, plata este a se face numai până la concurența acestei sume parțiale; iar pentru ordinea obligamentelor de plată este normativă ordinea în care pretensiunile sunt întabulate în cartea funduară.

11. Datoriile întemeiate pe contracte de serviciu, incl. pretensiunile muncitorilor agricoli și industriali și cele ale impiegaților comerciali.

12. Pretensiunile de spese și taxe, cunite pentru lucrări și prestațiuni personale incl. taxele medicilor, advocaților, inginerilor, literare și artistice, de sensarie (samsarie), de mijloci-

tori și de agenți, îndeplinite pe baza unei încredințări primite înainte de August 1914 — până la 25% a sumei scadente, fără privire la termenul de efectuare a furnisării sau a lucrării; iar dacă pentru o astfel de datorie, în sensul ordinațiunii privitoare la moratoriul III, au fost deja plătibile 25% — după expirarea a două luni, calculate dela scadența celor 25% de mai înainte, trebuie plătite alte 25%.

Advocatul poate valida pretensiunile sale de taxe și spese, fixate judecătorește, în sumă integrală dela partida contrară — până la concurența sumei incurse asupra pretensiunii validate.

Pretensiunile provenite din afaceri de transport și căraușie în general nu cad sub moratoriu, excepționând împrumuturile și avansurile date de expeditor mandantului său.

13. Datoriile în ființă sub titlul de preț de cumpărare a unor obiecte furnisate înainte de 1 August 1914 sau ca contravaloare a unor lucrări industriale prestate înainte de ziua aceasta, — lunar — până la câte 10% a datoriei, care procent trebuie calculat totdeauna dela suma originală a datoriei scadente. Iar dacă, conform contractului, datoria este plătibilă în rate, cele 10% sunt a se calcula dela fiecare rată separat.

Singuraticile rate de câte 10% trebuie plătite în fiecare lună în ziua, care corespunde numeric cu ziua de scadență a datoriei resp. privitor la rata primă, zilei de plată fixată în ordinațiunea referitoare la moratoriul III (punct 13 al §-ului 4) și dacă ziua aceasta lipsește în luna respectivă, în ziua ultimă a lunii. În caz de cumpărare în comisiune comisionarul poate pretinde restituirea prețului de cumpărare plătit de el, tot în sensul dispozițiilor punctului prezent.

14. Obligamentele întreprinsătorului față de subîntreprinsătorul său, în proporția în care întreprinsătorul a primit la mână contravaloarea lucrărilor îndeplinite — rămânând în vigoare și ratele plătibile, conform punctului 13.

15. Liberarea veniturilor incl. comisiunea de vânzare, încassate fie în cursul moratoriului, fie înainte de moratoriu, pe lângă susținerea drepturilor administratorului; mai departe obligamentele agenților societăților de asigurare față de societățile lor, înțelegând aci și obligamentele lor de cont-curent.

16. Sumele de despăgubire, stipulate în contracte încheiate înainte de 1 August 1914, pentru caz de resiliere, de neîmplinire sau de împlinire parțială a contractului.

17. Datoriile provenite din fapte oprite, sau din pagube cauzate întâmplător.

18. 10% a datoriilor, întemeiate pe cambii, asignațiuni comerciale și warrant-uri, emise în-

ainte de 1 August 1914 și decăzute înainte de 1 Octombrie, precum și cele întemeiate pe cecuri, cambii și asignațiuni comerciate la portor, emise înainte pe 1 August 1914; această rată de 10% trebuie plătită în aceea zi a lunii Ianuarie 1915, care corespunde numeric zilei de scadență a datoriei, iar dacă a fost plătibilă la vedere, în aceea zi a lunii amintite, în care hârtia respectivă se prezintă spre plată.

Prezentarea spre plată necesară pentru validitatea acestei rate de 10% trebuie să se facă la hârtii la portor cel mai târziu în ziua de 3 Februarie 1915, iar la alte hârtii cel mai târziu în timpul fixat în alinea ultimă a §-ului 2; tot în cursul acestui timp se poate face la cambii și prezentarea spre plată pentru onoare. Pentru validitatea prin proces a celor 10% sau susținerea dreptului de regres — ridicarea protestului în lipsă de plată nu este necesară, excepționând hârtiile plătibile la vedere sau la un timp anumit după vedere; eventualul protest, ridicat cu toate acestea, ce este drept nu este nevalid, dar debitorii cambiali pot fi judecați la plata speselor de protest numai, dacă vr'unul din ei își are domiciliul în străinătate. Dacă cel obligat neagă faptul prezentării, obligamentul de a dovedi aceasta cade în sarcina lui. Privitor la înștiințarea anteriorilor trebuie aplicate în mod corăspunător dispozițiile cuprinse în §§-ii 45—57 al art. de lege XXVII:1876.

Obligatul cambial poate pretinde, ca să se noteze pe cambie faptul plătirii parțiale, precum și numele, celui ce a făcut plata și să i-se libereze despre aceasta o chitanță pe copia cambiei; obligatul cambial, supus regresului de plată, poate pretinde afară de aceasta și liberarea copiei autentice a protestului, ridicat în mod valid, privitor la suma integrală a cambiei, sau a protestului original, ridicat după 31 Iulie 1914 pentru neîmplinirea plății parțiale; dacă nu s'a ridicat protest, posesorul cambial este obligat a legaliza, la dorința și pe cheltuiala obligatului cambial, copia cambiei, pe care chitează plata parțială; adevărul scrisă de Banca Austro-Ungară pe copia cambiei suplinese legalizarea; toate acestea află aplicare corăspunătoare și asupra asignațiilor comerciale, a warrant-urilor și a cecurilor.

Dispozițiile acestui punct nu se extind asupra acelor obligați, a cărora afacere, întreprindere sau gospodărie, iar în lipsa acestora, a cărora locuință (sediul) se află exclusiv pe teritoriul comitatelor Bereg, Sătmar, Ugocsa sau Ung sau pe teritoriul orașului Sătmar, investit cu drept municipal.

Față de acela, care prin o cambie, emisă înainte de 1 August 1914, a luat asupra-și un obligament cambial, pe baza unei datorii scoase,

în parte sau în întregime, de sub moratoriu, posesorul cambial, în favorul căruia sustă pretensiunea de drept privat amintită, își poate validă pretensiunea, întemeiată pe cambie, în aceeași măsură, în care datoria de drept privat amintită, este scoasă de sub moratoriu. Dispozițiile cuprinse în alinea 2 și 3 a §-ului 18 au valoare și aici. Asemenea se extind dispozițiile acestui alineat, în mod corăspunsător, și asupra asigurațiilor comerciale, warant-urilor și a ce-curilor.

§ 5.

Interesele neamintite în punctele 1—3 ale §-ului 4, întrucât au decăzut ori decad după 31 Iulie 1914, sau în lipsă de o scadență hotărâtă, nu decurg dela un termen mai depărtat decât 1 August 1914, asemenea sunt scoase de sub moratoriu acordat prin § 1.

Interesele scadente la o zi hotărâtă trebuie plătite la scadență.

În lipsa unei scadențe hotărâte interesele trebuie plătite — fără alterarea ev. stipulații contrare — din două în două luni decursiv. Dacă interesele decurg dela o dată mai veche decât 1 August 1914, cele două luni trebuie socotite dela ziua de 1 August 1914.

Deodată cu rata de capital, scoasă de sub moratoriu, se poate pretinde și plata intereselor decăzute până în ziua de plată a ratei de capital, după suma întregă a datoriei — fără privire la dispozițiile alineatului precedent. Dispoziția aceasta are valoare și față de interesele obveninde pe timpul dinainte de 1 August 1914.

Pentru susținerea și validitatea pretensiunilor de interese, convenite după hârțile înșirate în punctul 18 al §-lui 4, trebuie aplicate în mod corăspunsător dispozițiile cuprinse în punctul 18, alinea 2 și 3 a §-ului 4.

§ 6.

Asupra banilor plasați înainte de 1 August 1914, pe lângă libelele de depunere sau în cont-curent la institutele de bani, sau alte firme, cari se ocupă cu primirea de depozite spre fructificare, înțelegându-se aci și interesele decăzute înainte de 1 August 1914 — deponentul poate dispune în cursul moratorului, acordat prin ordinațiunea prezentă — fără alterarea terminelor de abdicere stipulate — numai pe lângă restricțiile următoare:

Dacă la 1 August 1914 depunerea, plasată pe lângă libel de depunere sau în cont-curent, n'a fost mai mare de K 2000 — deponentul poate pretinde să i se replătească pe tot timpul dela 1 August 1914 încoace, în total numai K 200; dacă însă a fost mai mare de K 2000

poate pretinde să i se replătească lunar K 200; în cazul din urmă însă suma maximală, ce se poate pretinde, sub toată durata moratorului, este de 10% a bonului în ființă la 1 August 1914.

Proprietarul unui cont-curent poate pretinde replătirea integrală a bonului său, fără privire la sumă, dacă dovedește în mod vrednic de credință, că banii, ce-i reclamează, îi trebuie necondiționat:

1. Pentru a plăti salarele și simbriile împie-gaților săi, chiria localului său de afaceri sau a altor localități a întreprinderii sale; pentru plata datoriilor amintite în § 4, punct 3, sau pentru plata premiilor de asigurare plătibile în sensul punctului 7 al §-lui 4; pentru datoriile plătibile, conform punctului 12, 13 și 18 al § ului 3 sau pentru achitarea intereselor plătibile conform §-ului 5.

2. Pentru a cumpăra produse (material) sau mărfuri pentru gospodăria sa agricolă sau întreprinderea sa industrială ori comercială.

3. Pentru efectuarea unor clădiri sau altor lucrări, de interes public, cari clădiri sau lucrări autoritățile statului, încredințate cu controlul, le declară de neamănabile sau pentru terminarea unor lucrări de clădire începute încă înainte de 28 Octomvrie 1914 —

și asignează sumele necesare, în acest scop, în favorul celor îndreptățiți la aceasta.

Din depunerile plasate pe lângă libele sau în cont-curent, amintite în alinea 1, deponentul poate asigna pentru achitarea dărilor sau a altor sarcini publice a sale, sau în contul împrumuturilor statului ori și ce sume la cassierii statului îndreptățiți la încassarea acelor.

Institutele de bani sau alte firme, cari se ocupă cu primirea de depuneri spre fructificare, precum și societățile de asigurare pot dispune asupra capitalurilor plasate în cont-curent — fără privire la sumă — dacă dovedesc în mod demn de credință, că de banii reclamați au necesitate pentru achitarea obligamentelor lor, conform punctelor 2, 6, 7 și 18 al §-ului 4 și a §-ului prezent sau a § ului 8.

Deponentul se poate folosi de dreptul său, fixat în alineatele 3, 4 și 5 ale §-ului prezent numai dacă anunță suma de care are necesitate, în scris, cel puțin cu 8 zile înainte — întrucât nu este stipulat un termen de anunț mai lung.

La însoțiri de credit, suma, ce o poate pretinde deponentul în temeiul acestui § la nici un caz nu poate trece peste jumătatea sumei depuse.

Sumele plătite în ziua de 1 August 1914 sau mai târziu din depunerile în ființă la 1

August 1914, se pot calcula în sumele pretinse ulterior în temeiul alineatului 2.

§ 7.

Institutul de bani sau firma, care se ocupă cu primirea de depuneri spre fructificare nu poate refuza — cu provocare la moratoriul acordat prin ordinațiunea prezentă — executarea unui ordin al deponentului, de a trece o anumită sumă din bonul său într'un alt cont-curent dela același institut sau aceeași firmă sau într'un libel de depozit, provăzut cu clauzula referitoare la transcriere.

Persoanele, în favorul cărora s'au făcut astfel de transcrieri, pot dispune sub durata moratoriului, de bonurile lor, între limitele stipulate între ele și deponent și comunicate institutului sau firmei — numai în măsura, în care ar fi putut dispune de acei bani în-suși deponentul, dacă transcrierea n'ar fi avut loc; în cazul acesta depunerea rămasă deponentului rămâne — până la concurența sumei transcrise — neatacabilă. Deponentul asemenea poate pretinde replătiri din sumele transcrise în cont-curentul său propriu sau în depunerea sa, numai, în măsura, în care ar fi putut face aceasta, dacă transcrierea n'ar fi avut loc.

Deponentul poate cere, ca o depunere a sa, plasată pe lângă libel de depunere și a căreia sumă nu este mai mică de K 10,000, să se transcrie în cont-curentul său deja existent, sau ce se va deschide, la același institut sau aceeași firmă, și poate dispune asupra acestui bon al său, ca și cum ar fi fost plasat dela început în cont-curent.

§ 8.

Depunerile fondurilor publice, plasate în cont-curent sau pe lângă libele de depuneri, trebuie replătite amăsurat trebuinții, a căreia subversare o stabilesc autoritățile de control ale statului — fără nici o restricție, în sumă integrală. Trebuie însă observate termenele de anunț stipulate, resp. să se anunțe ridicarea în scris cel puțin cu 8 zile înainte. Mărimea trebuinții o stabilește privitor la fondurile orașelor cu magistrat, a comunelor mari și mici, la sume, ce trec peste K 5000 ministrul de interne, la sume sub K 5000 vicecomitele.

Dispoziția aceasta are valoare și față de depunerile casselor de asigurare muncitorești și a casselor de ajutorare a societăților miniere.

Pentru acoperirea trebuințelor lor curente, orașele și comunele, precum și cassele orfanale, pot dispune — pe lângă observarea termenelor de anunț stipulate, dar pe lângă un

anunț prealabil de cel puțin 8 zile — de capitalurile lor plasate în cont-curent sau pe lângă libele de depuneri — fără privire la limitele fixate în §§-ii 6 și 7. Mărimea trebuințelor curente o stabilește în capitală pentru sume, ce trec peste K 20,000 ministrul de interne; pentru sume până la K 20,000 consiliul comunal; în orașele cu drept municipal și cu magistrat ministrul de interne; în comune mari și mici, privitor la sume, ce trec peste K 5000 — ministrul de interne; la sume până la K 5000 vicecomitele comitatens. Privitor la cassele orfanale stabilirea trebuințelor curente cade în competența Scaunelor orfanale.

Capitalurile administrate la cassa orfanală și ajunse la scadență prin încetarea tutoratului sau a curatoratului, pot fi replătite numai excepțional, și numai în măsura stabilită din caz în caz de ministrul de interne.

Dintre §§-ii următori ai ordinațiunii sunt de relevat § 17, în sensul căruia, sub durata moratoriului, dreptul proprietarului (închiriatorului) garantat prin contract, normative locale sau alte norme de drept, de a resiliă, în caz de neplată a chiriei contractul de chirie sau a abzice chiriașului — la chirii săptămânale sau lunare, peste tot nu poate fi exerciat, iar la chirii de durată mai lungă, numai, întrucât se tractează de o chirie scoasă de sub moratoriu și întrucât chiriașul întrelasă a plăti, până în ziua a 5-a a fiecărei luni, chiria cuvenită pe câte o lună. În luna ultimă a perioadei de chirie dreptul acesta însă poate fi exerciat de chiriaș numai până în ziua a zecea a acelei luni.

Conform §-ului 22, debitorului, care arată, că este în imposibilitate de a-și împlini obligamentele, din cauza invaziunii inimice sau a urmărilor acestei invaziuni, îndecătoria este autorizată a-i prolongi termenul de îndeplinire până la un termin, la care se poate aștepta, că respectivul va fi în stare a-și împlini obligamentele.

Paragraful 24 autorizează pe ministrul de finanțe, de a suspenda, în parte sau în întregime, pe timp determinat sau nedeterminat, dispozițiile cuprinse în §§ 6—8 ai acestei ordinațiuni, față de acele, institute de bani sau firme, cari se ocupă cu primirea de depozite spre fructificare, a căror sediu se află în ținuturile invadate de inimic sau atinse nemijlocit de urmările acestei invaziuni.

Ordinațiunea prezentă a intrat în vigoare la 1 Decembrie 1914.

Prețurile maxime.

I.

Ministerul reg. ung. a emis sub Nr. 8682—1914, o ordinațiune, prin care se stabilesc prețurile maxime pentru grâu, săcară, orz și porumb, precum și pentru făina produsă din acestea, mai departe pentru cartofi și făina de orez.

Ordinațiunea conține următoarele dispoziții:

§ 1. Ministerul reg. ung. stabilește pentru grâu, săcară, orz și porumb, precum și pentru făina produsă din acestea, mai departe pentru cartofi și făina de orez următoarele prețuri maxime:

§ 2. Prețurile maxime sunt după cercuri pretoriale și orașe următoarele:

I. La cereale, și anume:

1. La *grâu* prețul mediu de cumpărare, care s'a obținut la cumpărări efective de grâu sănătos de o calitate de 76 kilograme pro hectolitr, conținând maximal 2%, mestecătură străină, în ultimele două săptămâni ale lunii Octomvrie 1914 pe teritorul respectivului oraș sau al respectivului cerc pretorial;

2. La *săcară* prețul mediu de cumpărare, care s'a obținut la cumpărări efective de săcară sănătoasă de o calitate de 70 kilograme pro hectolitr, care să nu conțină mai mult de 2%, mestecătură străină, în timpul stabilit în punct 1 pe teritorul respectivului oraș sau al respectivului cerc pretorial;

3. La *orz* prețul mediu de cumpărare, care s'a obținut la cumpărări efective de orz sănătos — fără privire la calitatea de greutate — în primele două săptămâni ale lunii Noemvrie 1914 pe teritorul respectivului oraș sau al respectivului cerc pretorial;

4. La *porumb* prețul mediu de cumpărare, care s'a obținut la cumpărări efective de porumb sănătos, bun de măcinat și potrivit pentru hrana oamenilor, în timpul numit în punct 3 pe teritorul respectivului oraș sau al respectivului cerc pretorial.

II. La făină, și anume:

1. La *făina fină de grâu pentru copt* prețul, care este mai ridicat cu 67.5% decât prețul maxim stabilit pentru grâu, pro maja metrică (100 kilograme) pe teritorul respectivului cerc pretorial sau al respectivului oraș.

2. La *făina de grâu pentru bucătărie* prețul, care este cu 57.5%;

3. La *făina de grâu pentru pâne* prețul, care este cu 17.4%;

4. La *făina de o calitate* (Gleichmehl, sima ör-lés) din grâu prețul care e cu 20%;

5. La *făina de săcară* prețul, care e cu 35.3%;

6. La *făina de orz* prețul, care e cu 57.8%;

7. La *făina de porumb* prețul, care e cu 45% *mai ridicat* decât prețul maxim pro maja metrică al respectivului material brut pe teritorul respectivului cerc pretorial sau oraș;

8. La *făina de cartofi sau la făina de porumb* prețul de piață, obținut pe teritorul respectivului cerc pretorial sau oraș

Prețul maxim al făinei mestecate, conform §§ 2—4 din ordinațiunea guvernului Nr. 8681/1914 este a se socoti pe temeiul prețului maxim al soiurilor de făină întrebuintate la mestecat după împrejurările procentuale a amestecării lor.

Prețul maxim este a se înțelege considerând fiecare soi singularitic de cereale și fiecare soi de făină pro maja metrică, fără sac, la locul primirei și având în vedere că s'a cumpărat cu bani gata.

Prețul maxim cuprinde în sine și cheltuiala de transport până la stația de înmagazinare.

Prețul mediu al grâului, săcării, orzului și porumbului este a se stabili pe temeiul prețurilor singulariticilor zile, ce au fost în curs, în perioadele de timp fixate în § 1. Dacă în perioadele de timp amintite, în ținutul respectiv formarea prețurilor a fost influințată de împrejurări excepționale (s. e. dislocații de trupe militare mai mari, sistarea aproape completă a comunicațiunii, pentru civili și pentru comerț), prețul maxim al felurilor soiuri de bucate, abstrăgând dela prețul mediu câștigat, se va stabili conform presupusului proces natural de prețuri.

§ 3. Dacă greutatea pro hectolitr a *grâului* este mai mare sau mai mică de 76 kilograme, după fiecare kilogram de greutate din hectolitr, și cel mult până la o diferență de greutate de 3 kilograme în sus sau în jos, se va socoti un preț diferențial de greutate de 20 fileri mai mult sau mai puțin, decât prețul maxim stabilit în § 1.

La *săcară* se ridică sau scade prețul maxim stabilit în înțelesul §-ului 1 pe temeiul greutății după hectolitr de 70 kilograme, iarăș cel mult până la o greutate diferențială în sus sau în jos după modul de calculare amintit în alineatul precedent, cu 15 fileri.

§ 4. In caz de creditare a prețului de cumpărare, interesele, ce se pot pretinde peste prețul maxim stabilit, pot fi cel mult cu 2%, peste etalonul de escont al Băncii Austro-Ungare.

Vanzătorul poate să calculeze separat prețul sacului dat de el. Prețul maxim al sacilor îl poate regula prin ordinațiune ministrul de comerț. La vânzarea de produse măcinate, dacă cumpărătorul nu dispune de saci, vânzătorul este obligat a-i pune la dispoziție sacii necesari pentru furnisare.

§ 5. In scopul stabilirii prețurilor maxime trebuie să se constituie *comisiuni speciale pentru fixarea prețurilor*.

Membrii acestei comisiuni sunt:

1. In comitate sub prezidiul comitelui suprem sau a locțiitorului său: vicecomiții, pretorii cercuali și primarii din orașele cu magistrat regulat sau locțiitorii acestora.

2. In orașele cu drept municipal membrii magistratului orașănesc sub prezidenția comitelui suprem sau locțiitorului său.

In capitala Budapesta și in Fiume, împreună cu ținutul ce-i aparține, agendele comisiunii pentru stabilirea prețurilor maxime le îndeplinește magistratul.

La stabilirea prețurilor maxime comisiunile au să asculte și reuniunile economice locale, inspectoratele economice, in sediul unei burse sau al unei camere de comerț și industrie pe delegații acestora, iar in alte locuri pe bărbații de încredere ai camerei de comerț și industrie.

In Croația și Slavonia se îngrijește Banul de formarea comisiilor pentru stabilirea prețurilor, după aceleași principii.

§ 6. Comisia este obligată, in timp de 8 zile dela publicarea acestei ordinațiuni, pe baza datelor procurate din oficiu — și adevă în comitate din fiecare cerc pretorial și de pe teritorul fiecărui oraș cu magistrat regulat — a calcula prețurile maxime separat pentru

grâu, săcară, orz și porumb, cum și pentru toate soiurile de făină produse din aceste și hotărârea adusă în această privință a o publică până inclusiv la 7 Decembrie 1914 în foaia oficioasă a comitatului respectiv, cum și a o aduce la cunoștință, conform uzului local, în comunele și orașele interesate și a o înaintă, fără amânare, ministrului de comerț, însoțită de un raport. Dacă comisia, la stabilirea prețurilor maxime, în unele privințe s'ar abate dela dispozițiile acestei ordinațiuni, anume când, în lipsa de prețuri zilnice regulate ale pieței, nu ar calcula prețurile medii conform dispozițiilor stabilite în § 1, sau dacă ea ar fi având în vedere la toate sau numai la singuratică soiuri de bucate o bază deosebită, excepțională, care a influențat asupra prețului, — aceasta trebuie să o releveze deosebit în raportul său și să o motiveze.

Ministrul de comerț va publica lista prețurilor maxime stabilite în foaia oficioasă „Budapesti Közlöny“.

În Croația și Slavonia Banul va face cunoscute, prin o ordinațiune deosebită, prețurile maxime stabilite.

§ 7. Contra concluzului adus asupra stabilirii prețurilor maxime de către comisiunea respectivă se poate apela extra dominium în timp de 8 zile dela publicarea în foaia oficială a comitatului la ministrul de comerț, care hotărăște asupra apelației în înțelegere cu ministrul de interne și de agricultură, pentru Croația în înțelegere cu Banul.

Ministrul de comerț, în înțelegere cu ministrul de interne și cu cel de agricultură, în Croația cu Banul, poate schimba din oficiu și după necesitate, de repetite ori, prețurile maxime stabilite, dacă le află nedrepte în o privință oarecare.

Prețurile stabilite pe baza acestui paragraf trebuie de asemenea publicate conform dispozițiilor din § 6.

§ 8. Hotărârea asupra prețurilor maxime intră în vigoare la 10 Decembrie 1914. Dela această zi începând este oprit a vinde mai scump, pe întreaga durată valabilității acestei ordinațiuni, grâu, săcară, orz, porumb și făina produsă din ele, cu excepția vânzării stabilite în § 9.

Neobservarea acestei opreliști constituie contravenție și se pedepsește cu arest până la 15 zile și cu pedepsă în bani până la K 200.

Procedura privitoare la aceasta contravenție aparține competenței organelor administrative ca autorități penale politice, iar pe teritoriul capitalei poliției de stat reg. ungare.

În Croația și Slavonia procedează în caz de contravenție autoritățile de acolo conform normelor în vigoare acolo.

§ 9. Dacă vânzarea soiurilor de bucate numite în ordinațiunea de față sau a făinei se face în scopul comerțului ce servește consumul nemijlocit (în comerțul mic sau de detal), comerciantul poate să calculeze numai astfel de prețuri, cari nu sunt neobișnuit de ridicate față de prețurile maxime fixate. Ceice contravin vor fi pedepsiți conform § 4 al ordinațiunii ministrului de interne dela 5 August 1914 Nr. 5600.

În Croația și Slavonia sunt normative în această privință normele de drept în vigoare acolo.

§ 10. Procurările de bucate și produse măcinate din alte țări sunt scoase de sub dispozițiile acestei ordinațiuni.

La cererea reprezentanților intereselor agricole, ministrul de agricultură este autorizat a admite în deosebii pentru grâul de sămânță abateri dela ordinațiunea prezentă.

§ 11. Această ordinațiune intră în vigoare în ziua publicării ei și este valabilă pentru întreg teritoriul Țărilor de sub coroana Sf. Stefan.

Budapesta, 28 Noembrie 1914

Conte Stefan Tisa m. p.,
ministru prezident reg. ung.*

REVISTA FINANCIARA.

Situațiunea.

Sibiu, 3 Decembrie 1914.

În piața internă de bani domnește liniște; afacerile sunt minimale, chiar și la banca de emisiune, unde la ultimo cererile de bani au rămas mult îndărăptul scadențelor. Discontul privat a cotelat, pentru cambii vieneze I $3\frac{7}{8}\%$ — 4% , iar pentru cambii budapestane $4\frac{3}{8}\%$ — $4\frac{1}{2}\%$.

În Berlin situația este neschimbată. Bani de zi au cotelat $4\frac{1}{2}\%$, discontul privat $5\frac{3}{8}\%$ — $5\frac{1}{4}\%$. În London discontul privat a cotelat $2\frac{7}{8}\%$ — 3% .

AFACERI DE DARE.

Dare de venit pentru scopuri de binefacere. În ședința dela 25 Noembrie a. c. guvernul a prezentat parlamentului un proiect de lege despre o dare de venit în scop de binefacere, prin care vor fi supuse la dare veniturile, ce trec peste K 20,000. Dispozițiile noiei legi vor avea valoare numai pe un an, pe anul 1915 și venitul, ce speră a realiza guvernul prin această dare este de K 15.000,000. Darea va fi progresivă și este fixată pentru venituri dela K 20,000—22,000 cu minimalul de K 730 și crește progresiv pentru venituri dela K 116,000 — K 120,000 la K 6000. — De aici în sus darea este 5% și gradele cresc cu câte K 5000.

Societățile pe acții, însoțirile și altele sunt scutite de această dare. Scutiți sunt de darea aceasta și ceice plătesc dare de câștig cl. IV.

CRONICĂ.

Necrolog. *Dr. Stefan Chiriloviciu* juriconsultul institutului «*Grănițerul*» din Dobra și dirigentul filialei din Iliu-Murășană a acestui institut, a murit moarte de erou pe câmpul de luptă dela Chyrow (Galiția).

— *Gregoriu Boca* membru în direcțiunea institutului «*Țibleşana*» din Reteag și dirigentul filialei din Caianul-mic a acestui institut, a căzut pe câmpul de luptă dela Grodek (Galiția).

* Celelalte 2 ordinațiuni le vom da în numărul viitor.

Băncile noastre și împrumutul de războiu. Din împrumutul de războiu ungar s'au subscris la băncile noastre, ca locuri de subscripțiune publică, după informațiile, ce avem până acum, următoarele sume:

la „Albina“, Sibiu	K 1.353,350—
„Ardeleana“, Orăștie . . .	148,450—
„Cassa de păstr.“, Săliște	213,650—
„Furnica“, Făgăraș . . .	70,000—
„Geogeană“, Geoagiu . . .	14,800—
„Silvania“, Șimleu	43,450—
iar dela „Aurora“, Năsăud s'au retras tot în scopul amintit	32,900—
Total:	K 1.876.600—

Rugăm și pe celelalte bănci ale noastre să binevoiască a ne comunica sumele subscrise la ele, sau detrase dela ele în scopul împrumutului de războiu.

Datoria publică a statului ungar se cifrează cu K 5.817 miliarde. Din această sumă sunt plasate în Ungaria K 2.638 miliarde, va să zică numai 45.35%, pe când partea cea mai mare este plasată în afară de Ungaria. Anume K 1.356 miliarde în Austria, K 1.470 miliarde în Germania, deci în Austria și Germania împreună 48.59%. Din restul de 6.06% este plasat în țări neutrale (Elveția și Olanda) 0.36%, iar în țări inimice Franța, Anglia și Belgia 5.70% sau 331.5 milioane.

Bancă pentru ajutorarea ținuturilor nordice ale țării. Pentru ajutorarea institutelor de bani din comitatele nordice, cari au avut a suferi sub invazia rusească, creditorii de reescont și alți creditori a acestor bănci proiectează fondarea unui institut special, cu capital soc. de K 1 mil. Noul institut ar funcționa numai până-și împlinește misiunea. Cele 6 comitate interesate: Maramurăș, Ung, Sătmar, Sălăgiu și Bistrița-Năsăud ar lua, fiecare, garanție, până la sume de K 500,000 pentru eventualele pierderi. Pe baza capitalului de K 4 mil., adunat în modul acesta, noul institut speră a câștiga un credit de circa K 20 milioane, cu care băncile ajunse în strâmtoare ar învinge toate greutățile, cu cari luptă de prezent.

Băncile populare din România. La 31 Decembrie 1912 funcționau în România 2862 bănci populare, dintre cari 382 independent, 2459 în legătură directă, cu Casa centrală și 21 cu răspundere nelimitată.

Capitalul înscris la aceste bănci eră de 76.938,728 lei, iar capitalul rulat pentru încheieri a bilanțului general de fine de an a atins suma de Lei 157.135,008 și 74 bani.

Suma capitalului vărsat s'a urcat la suma de 99.067,743 lei și 49, dând dividende 8.030,644 lei.

Numărul membrilor băncilor populare a fost:

În 1912, 563,270, dintre cari: 512,412 plugari, 9848 comercianți, 13,345 meseriași, 5269 proprietari rurali, 3846 preoți și 4957 învățători.

Împrumuturile date în cursul aceluia an s'au repartizat după următoarea cotă: 16.39 la sută pentru hrană și nutreț; 30.83 la sută pentru cumpărări de vite; 13.38 la sută pentru arendări de pământ și munci agricole; 22.34 la sută pentru cumpărare de pământ și 17.06 la sută pentru alte scopuri cerute de viața și gospodăria rurală.

Menționăm că la 1906 capitalul vărsat al băncilor eră de 18.509,519 lei, iar după 6 ani, abia la 1912, capitalul depus, — fără dividende — eră de 99.067,743 lei.

Împrumuturile de războiu ale Angliei și Franței. *Anglia* contractează pentru trebuințele războiului un împrumut intern, în sumă de 350 milioane funți sterling = 4.2 miliarde Coroane. Pentru a înlesni această operație financiară Banca Angliei s'a declarat gata a acorda pe titlii împrumutului de războiu avansuri cu 1% sub etalonul oficial — pe timp de 3 ani.

Franța încă a hotărât emisiunea unui împrumut de războiu în sumă de 10 miliarde franci.

„Banca Națională a României“. Situațiunea sumară la 7 Noemvrie 1914 în comparație cu 9 Noemvrie 1913 prezintă următoarele cifre:

Activ: Stoc metalic: Lei 210.711,299 și anume: aur Lei 154.011,209, trate și disponibil considerate ca aur Lei 56.700,000 (în 1913 Lei 209.910,096, anume aur Lei 153.263,096, și trate considerate ca aur Lei 56.642,000). Argint și diverse monede: Lei 724,036 (în 1913 Lei 1.234,807). Portofoliul român și străin: Lei 249.558,656 (în 1913 Lei 206.547,149). Împrumuturi pe efecte publice: Lei 135.180,920 (în 1913 L 45.899,666). Împrumutul Statului (fără dobândă): Lei 11.273,958 (în 1913 Lei 12.802,059). Efectele capitalului social: Lei 11.995,532 (în 1913 Lei 11.973,788). Efectele fondului de rezervă: Lei 16.645,777 (în 1913 L 17.089,877). Efectele fondului de amort. imobil. mobil. și mașinilor Lei 4.014,281 (în 1913 Lei 4.091,281). Imobile: Lei 6.753,983 (în 1913 Lei 6.487,757). Mobilier și mașini de imprimărie: Lei 1.089,885 (în 1913 Lei 997,730). Cheltuieli de Administrațiune: Lei 1.220,437 (în 1913 Lei 1.202,565). Efecte și alte valori în păstrare: Lei 132.391,345 (în 1913 Lei 144.148,517). Efecte în gaj și în păstrare provizorie: Lei 323.039,657 (în 1913 Lei 158.617,346). Conturi curente: Lei 39.815,878 (în 1913 Lei 29.585,458). Conturi de valori: Lei 23.254,729 (în 1913 Lei 17.859,808). Conturi diverse: Lei 8.217,878 în 1913 Lei 16.991,765).

Pasiv: Capital: L 12.000,000 (în 1913 L 12.000,000). Fond de rezervă: L 37.493,844 (în 1913 L 34.926,778). Fondul amort. imobil. mobil. și mașini: Lei 5.607,592 (în 1913 Lei 5.234,224). Bilete de bancă în circulațiune: Lei 568.923,225 (în 1913 Lei 453.208,780). Profit și Pierdere: Lei 3.810,594 (în 1913 Lei 3.646,903). Dobânzi și beneficii diverse: Lei 7.125,966 (în 1913 Lei 4.876,578). Conturi-curente și recepise la vedere: Lei 26.488,910 (în 1913 Lei 30.631,806). Efecte și alte valori de restituit: L 455.431,002 (în 1913 L 302.765,863). Conturi diverse: Lei 59.007,026 (în 1913 L 38.148,738).

SUMAR.

Moratoriul IV. — Prețurile maxime. — *Revista financiară:* Situațiunea. — *Afaceri de dare:* Dare de venit pentru scopuri de binefacere. — *Cronică:* Necrolog, Băncile noastre și împrumutul de războiu, Datoria publică a statului ungar, Bancă pentru ajutorarea ținuturilor nordice ale țării, Băncile populare din România, Împrumuturile de războiu ale Angliei și Franței, Banca națională a României.